

APRIL 2023 > 30 SEPTEMBER 2023

NIET-OPVANGBELEID

Dashboard

29/06 Eindvonnis van de Rechtbank van eerste aanleg

De Arbeidsrechtbank van Brussel heeft Fedasil en de Belgische overheid hoofdelijk veroordeeld tot het verstrekken van dagelijkse douches, maaltijden, matrassen, dekens, kleding en medische hulp aan verzoekers om internationale bescherming die in de Wetstraat ("Toc toc Nicole") wonen, naast het hoofdkantoor van de CD&V, de partij van Nicole de Moor.

Hoewel het vonnis uitvoerbaar is, zal de staat weigeren het uit te voeren.

Naar aanleiding van een collectieve actie die door 10 verenigingen was ingesteld, veroordeelde de Brusselse Rechtbank van Eerste Aanleg de Belgische Staat, ditmaal ten gronde, voor het schenden van het recht op toegang tot de asielprocedure, en de Belgische Staat en Fedasil hoofdelijk voor het schenden van het recht op opvang en het niet naleven van rechterlijke uitspraken. Het argument van overmacht van de Staat wordt verworpen. De Staat en Fedasil worden op straffe van geldboetes gelast onverwijld alle nodige maatregelen te nemen.

29/06 Uitspraak van de Arbeidsrechtbank inzake de bezetting van de Wetstraat

5/07 - Verklaring van de Europese Commissaris voor Justitie over de toestand van de rechtsstaat in België

België wordt veroordeeld voor het schenden van het recht op een eerlijk proces in de zaak Camara, waarbij de nadruk wordt gelegd op "een systematische nalatigheid van de Belgische autoriteiten om definitieve rechterlijke beslissingen met betrekking tot de opvang van aanvragers om internationale bescherming uit te voeren".

Naar aanleiding van de publicatie van het 2022 rapport van de Europese Commissie over de Rechtsstaat, heeft de Europese Commissaris voor Justitie, Didier Reynders, verklaard dat er in België een probleem is met de uitvoering van een groot aantal beslissingen, voornamelijk op het gebied van asiel, en dat de overheid het goede voorbeeld moet geven: "wanneer een beslissing definitief is, moet ze worden uitgevoerd".

18/07 - België veroordeeld door Europees Hof voor de Rechten van de Mens

29/08 - Aankondiging van opschorting van opvang van alleenstaande mannen

Myria, het Federaal Instituut voor de rechten van de mens (FIRM), de Federale Ombudsman, Unia, de Délégué général aux droits de l'enfant, het Kinderrechtencommissariaat, het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en het Interfederale Steunpunt tot bestrijding van armoede hebben gezamenlijk de beslissing om alleenstaande mannen tijdelijk uit te sluiten van het recht op opvang aan de kaak gesteld in een open brief getiteld "Mensenrechten gelden ook voor alleenstaande mannen die asiel aanvragen".

Nicole de Moor, Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, heeft in een persbericht haar besluit bekendgemaakt om de opvang van alleenstaande mannen die internationale bescherming zoeken tijdelijk, voor onbepaalde tijd, op te schorten. Ze zal snel worden gesteund door de Eerste Minister en deze beslissing zal op 01/09 in Kern worden bekrachtigd.

12/09 - Verklaring van mensenrechtenorganisaties

13/09 – Uitspraak van de Raad van State over de opschorting van de opvang

De bewoners van het gebouw aan de Wetstraat, die een uitzettingsbevel hebben ontvangen, verhuizen met de hulp van verenigingen naar tenten in Flagey (Elsene). De 80 betrokkenen zullen binnenkort door het Brussels Gewest worden gehuisvest in daklozencentra.

De hoogste administratieve rechtbank van het land stelde de verenigingen in het gelijk en schortte het besluit van de regering om de opvang van alleenstaande mannen te bevrozen op, omdat de maatregel onwettig werd geacht. Ondanks deze uitspraak heeft de staatssecretaris aangekondigd dat ze haar beleid niet zal veranderen.

29/09 - Publieke reactie van de UNHCR

Myria, het Federaal Instituut voor de Mensenrechten (IFDH), de Federale Ombudsman, Unia, het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, de Délégué général aux droits de l'enfant, het Kinderrechtencommissariaat en het Interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede roepen de internationale autoriteiten op om België tot de orde te roepen en te vragen onmiddellijk een einde te maken aan deze situatie. Ze nodigen ook de speciale rapporteurs van de Verenigde Naties, de Europese Commissie, de commissaris voor de mensenrechten en de speciale vertegenwoordiger van de Raad van Europa voor migratie en vluchtelingen uit om naar België te komen om deze mensenrechtenschendingen ter plaatse te observeren.

15/09 – Een kamp in hartje Brussel

De vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties (UNHCR) is bijzonder bezorgd over de verslechterende mentale en fysieke gezondheid van duizenden aanvragers van internationale bescherming die gedwongen worden om buiten te slapen. De UNHCR is van mening dat deze precaire situatie het trauma verergert dat mensen in hun land van herkomst of op weg naar Europa ervaren. De UNHCR gelooft echter dat oplossingen binnen handbereik zijn.

Begin oktober

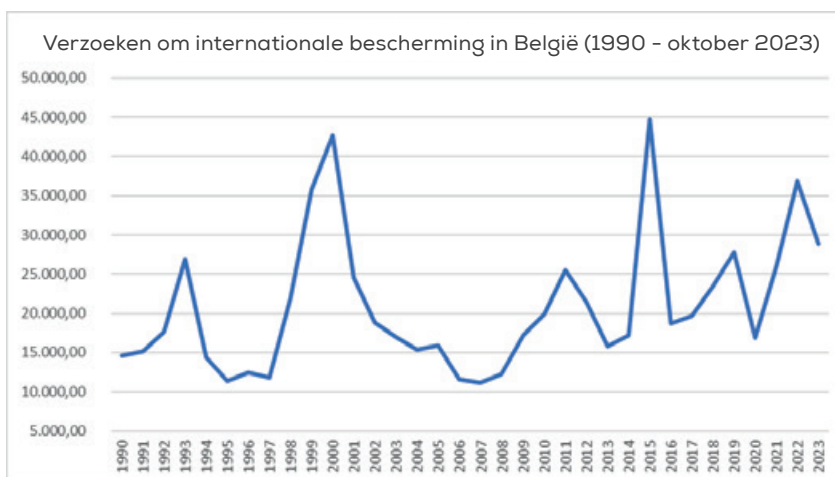
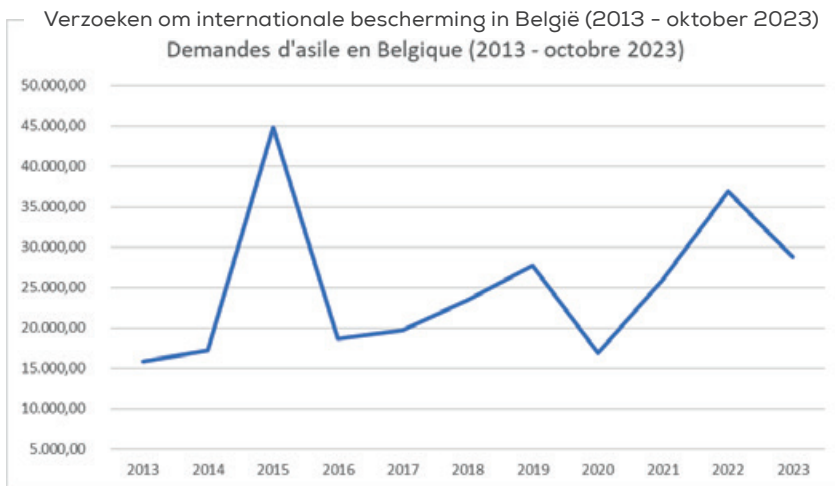
Er waren meer dan 8.000 Fedasil-veroordelingen door de arbeidsrechtbank en 2.638 mensen die op een opvangplaats wachtten.

2/10 - Oproep aan internationale autoriteiten door mensenrechtenorganisaties

EEN BETREURENSWAARDIGE SITUATIE - OPVANG VAN VERZOEKERS OM INTERNATIONALE BESCHERMING (VIB): TWEE JAAR LANG EEN GRONDRECHT MET VOETEN GETREDEN

In mei 2023 brachten we een zorgwekkende analyse naar buiten omtrent de opvangsituatie voor mensen die internationale bescherming zoeken in België. In samenwerking met zeven organisaties voerden we een onderzoek uit naar de schrijnende toestanden waarin verzoekers om internationale bescherming (VIB's) verkeren wanneer zij geen onderdak krijgen tijdens hun procedure. Gezamenlijk schetsten we een gedetailleerd beeld van de directe en menselijke gevolgen van wat we de 'opvangcrisis' kunnen noemen.

De situatie ter plaatse is sinds onze publicatie in mei alleen maar verslechterd. Sterker nog, systematische weigeringen van opvang zijn inmiddels een ingebed fenomeen geworden in het systeem. Het is overduidelijk dat we hier niet te maken hebben met een onvoorspelbare en onbeheersbare 'crisis'; het is eerder een weerspiegeling van politiek onvermogen om alle beschikbare oplossingen aan te wenden.

In tegenstelling tot wat de regering beweert, bestaan er wel degelijk oplossingen.

We zeggen dit al twee jaar onvermoeibaar.

Een van de oplossingen waarin de wet voorziet in geval van verzaaiing van het opvangnetwerk en plaatsgebrek, is de activering van een verplicht spreidingsplan voor personen die om internationale bescherming vragen binnen de gemeenten. Dit zou de Belgische gemeenten verplichten om gemiddeld vijf VIB's op een harmonieuze manier op te vangen. De activering van dit spreidingsplan, dat afhankelijk is van een politieke beslissing van de federale regering, zou de druk op het opvangnetwerk verlichten en het mogelijk maken om alle begunstigden van opvang op een waardige manier op te vangen, zonder onderscheid op basis van geslacht of gezinssamenstelling, in overeenstemming met onze internationale verplichtingen.

BELGIË, EEN NATIE DIE VOORTDUREND DE FUNDAMENTELE BEGINSELEN VAN DE RECHTSSTAAT SCHENDT

Ondanks de ernst van de situatie blijft het gevoerde beleid al maanden ongewijzigd. Dit ondanks de juridische overwinning die onze organisaties eind juni behaalden bij de Brusselse rechtbank van eerste aanleg. Deze uitspraak veroordeelt de Belgische staat en Fedasil definitief voor het schenden van hun internationale verplichtingen op het gebied van internationale bescherming en opvang, en voor het niet naleven van de betreffende gerechtelijke uitspraken.

In juli veroordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat al meer dan 1.700 voorlopige maatregelen tegen België had uitgevaardigd, de Belgische staat ten gronde voor het niet voorzien in een opvangcentrum voor een VIB, ondanks een gerechtelijke beslissing die dit vereiste.

VAN CRISIS NAAR SYSTEMATISCHE AFWIJZING ALS HET NIEUWE NORMAAL

Eind augustus 2023 kondigde de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, gesteund door de premier, aan dat alleenstaande mannen die internationale bescherming zoeken voor onbepaalde tijd geen opvangplaatsen meer toegewezen zouden krijgen, in plaats van zich te houden aan talrijke rechterlijke uitspraken en haar internationale verplichtingen.

De weigering van de federale overheid van een opvang wordt dus volledig geaccepteerd en gaat nog een stap verder.

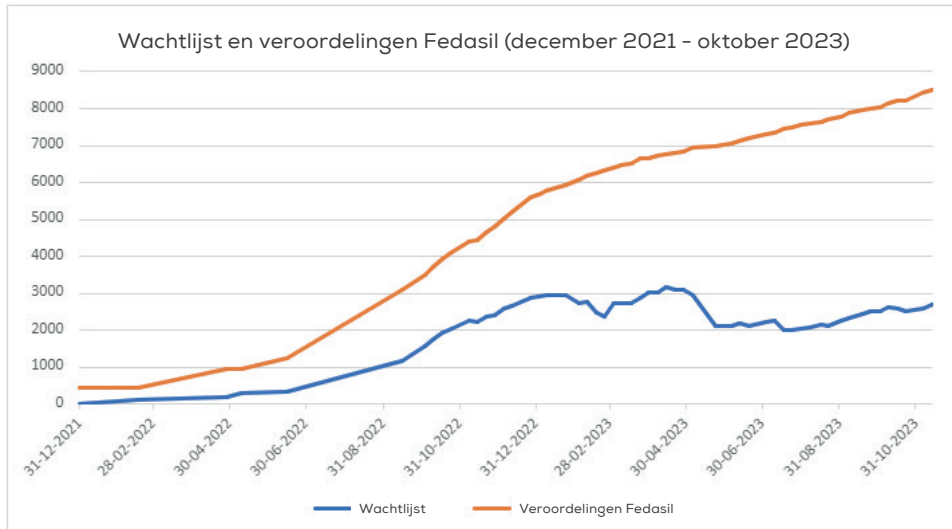
In september 2023 werd deze illegale maatregel snel opgeschort door de Raad van State na een beroep van verenigingen, maar hij wordt in de praktijk nog steeds toegepast. Hierdoor krijgen alleenstaande mannen geen opvangplaats toegewezen op de dag dat ze internationale bescherming aanvragen en moeten ze voor onbepaalde tijd wachten op een opvangplaats. Als ze geen oplossing vinden via hun netwerk van kennissen of de noodopvang voor daklozen in Brussel (die ook vol zit), zijn ze gedwongen om op straat of in kraakpanden te overleven. De menselijke kost van deze situatie is immens.

DE REALITEIT VAN EEN NIET-OPVANGBELEID

Zoals aangekondigd publiceren we een tweede rapport over deze rampzalige situatie. Vandaag doet de federale regering nog steeds te weinig om deze onaanvaardbare situatie op te lossen. De opvangmaatregelen die in het "politiek akkoord ter beëindiging van de crisis" van maart 2023 zijn voorzien, zijn grotendeels ontoereikend en worden niet nageleefd. Er zijn bijvoorbeeld geen containers geplaatst voor VIB's, zoals voorgesteld door het Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA), en het aantal nieuwe opvangplaatsen dat op vrijwillige basis op lokaal niveau moet worden gecreëerd, is niet bereikt. We blijven ervan overtuigd, zoals de rechtbank van eerste aanleg heeft verklaard, dat de federale regering meer kan en moet doen om deze weigering van opvang op te lossen.

Het moet gezegd dat het aantal internationale bescherming internationale bescherming sinds mei gestaag stijgt en waarschijnlijk in de late herfst zijn piek zal bereiken. Als de federale regering niet doortastend optreedt, staat ons waarschijnlijk een winter te wachten die vergelijkbaar is met die van 2022.

Begin oktober wachtten nog meer dan 2600 mensen op een opvangplaats en het opvangnetwerk is nog steeds verzadigd. Bovendien is Fedasil sinds het begin van de "opvangcrisis" al meer dan 8.000 keer veroordeeld omdat ze geen opvangplaats ter beschikking heeft gesteld.

We verwachten dat de federale regering onmiddellijk een einde maakt aan het weigeren van opvang.

Wij weigeren dit onmenselijk beleid te aanvaarden als de nieuwe standaard.

Gevolgen voor mensen en de toegang tot basisdiensten

Het directe gevolg van deze crisis is in de eerste plaats het gebrek aan opvangplaatsen en het precare leven waaraan (onder andere) VIB's worden blootgesteld.

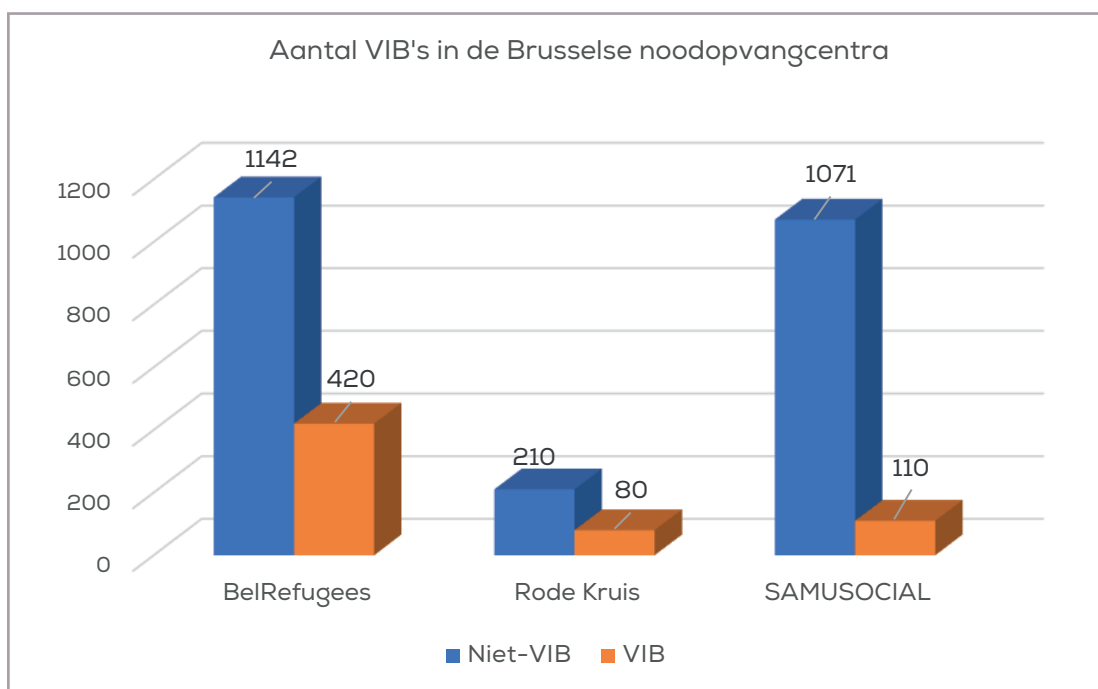
De diensten van de Humanitaire HUB en het netwerk van noodopvangcentra verzamelen specifieke informatie over het gebruik ervan door VIB's.

Uit deze gegevens blijkt dat verzoeken om huisvesting de belangrijkste vraag van VIB's blijven.

NETWERK VOOR NOODOPVANG (SAMUSOCIAL, BELREFUGEEES, CROIX-ROUGE)

Het netwerk voor noodopvang telt momenteel **2468** plaatsen. Dit aantal plaatsen is duidelijk onvoldoende en beantwoordt niet aan de behoeften van daklozen in Brussel. De laatste telling vermeldde immers 7134 daklozen in Brussel (november 2022). Deze situatie leidt tot een grote concurrentie tussen groepen voor de beschikbare plaatsen in het netwerk en dwingt de operatoren om dagelijks alleenstaande mannen, maar ook vrouwen en gezinnen, soms met jonge kinderen, te weigeren.

De Brussels deal heeft het mogelijk gemaakt om bestaande plaatsen te behouden en een beperkt aantal nieuwe plaatsen te creëren. Dit is echter alleen mogelijk gemaakt ondanks verminderde financiering, die niet de werkelijke kosten dekt van fatsoenlijke zorg van hoge kwaliteit die het welzijn van werknemers respecteert. Deze toename van het aantal plaatsen is echter niet zonder gevolgen. De operatoren worden steeds meer uitgedaagd wat betreft het percentage verzoeken om internationale bescherming dat ze ontvangen. Hierdoor komt het principe van onvoorwaardelijkheid, dat essentieel is voor de goede werking van het opvangsysteem, in het gedrang.

Het niet-opvangbeleid structureert de doorgang naar de straat voor niet-begeleide mannen die internationale bescherming zoeken en de-automatiseert de toegang tot rechten. Dit gebrek aan toegang tot rechten verergert de kwetsbaarheid van deze mensen (niet taalvaardig, ongeletterd, in psychologische nood, zonder toegang tot het internet, zonder middelen om informatie te vinden, enz.)

Het niet-opvangbeleid draagt bij aan de groeiende onzekerheid van het publiek. Bovendien leidt dit beleid tot meer frustratie op het terrein en tot spanningen tussen het publiek en de werknemers. We zien ook spanningen tussen de zoektocht naar geschikte opvangcentra en de gemeenten die deze centra huisvesten.

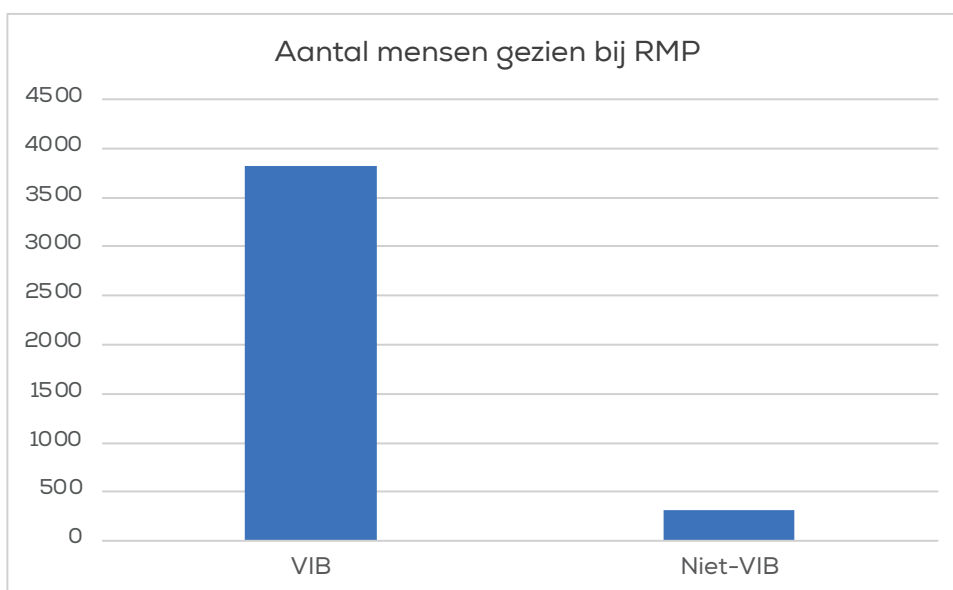
HET BELANG VAN HET REFUGEE MEDICAL POINT – CROIX-ROUGE DE BELGIQUE

Het Refugee Medical Point (RMP) werd begin 2023 geopend, in navolging van het Refugee Medical Point dat werd georganiseerd door Artsen Zonder Grenzen en de mobiele kliniek van Croix-Rouge de Belgique die tegenover het kraakpand aan de Paleisstraat was opgezet.

Het RMP is een eerstelijnsdienst die tot doel heeft onvoorwaardelijke, laagdrempelige toegang tot basisgezondheidszorg te bieden aan alle mensen in kwetsbare situaties. Verzoekers van internationale bescherming vormen 92% van het publiek.

Begunstigden hebben toegang tot eerstelijns medische en psychologische consulten, verpleegkundige zorg en administratieve en sociale ondersteuning in verband met gezondheid. Het RMP is ontworpen als antwoord op de opvangcrisis, aangezien het in de eerste plaats gericht is op verzoekers van internationale bescherming, in het bijzonder door de aanwezigheid van culturele bemiddelaars.

65% van de begunstigden van het RMP leeft op straat, wat leidt tot talrijke pathologieën die verband houden met deze situatie (huidproblemen, wondverzorging, infecties aan de luchtwegen). Deze situatie heeft rampzalige gevolgen voor de geestelijke gezondheid van de begunstigden, die verslechtert naarmate ze langer op straat leven.

DE ROL VAN DE HUMANITAIRE HUB

Zoals hierboven vermeld, is het rechtstreekse gevolg van deze crisis in de eerste plaats het gebrek aan opvangplaatsen en het precare leven waaraan (onder andere) VIB's worden blootgesteld.

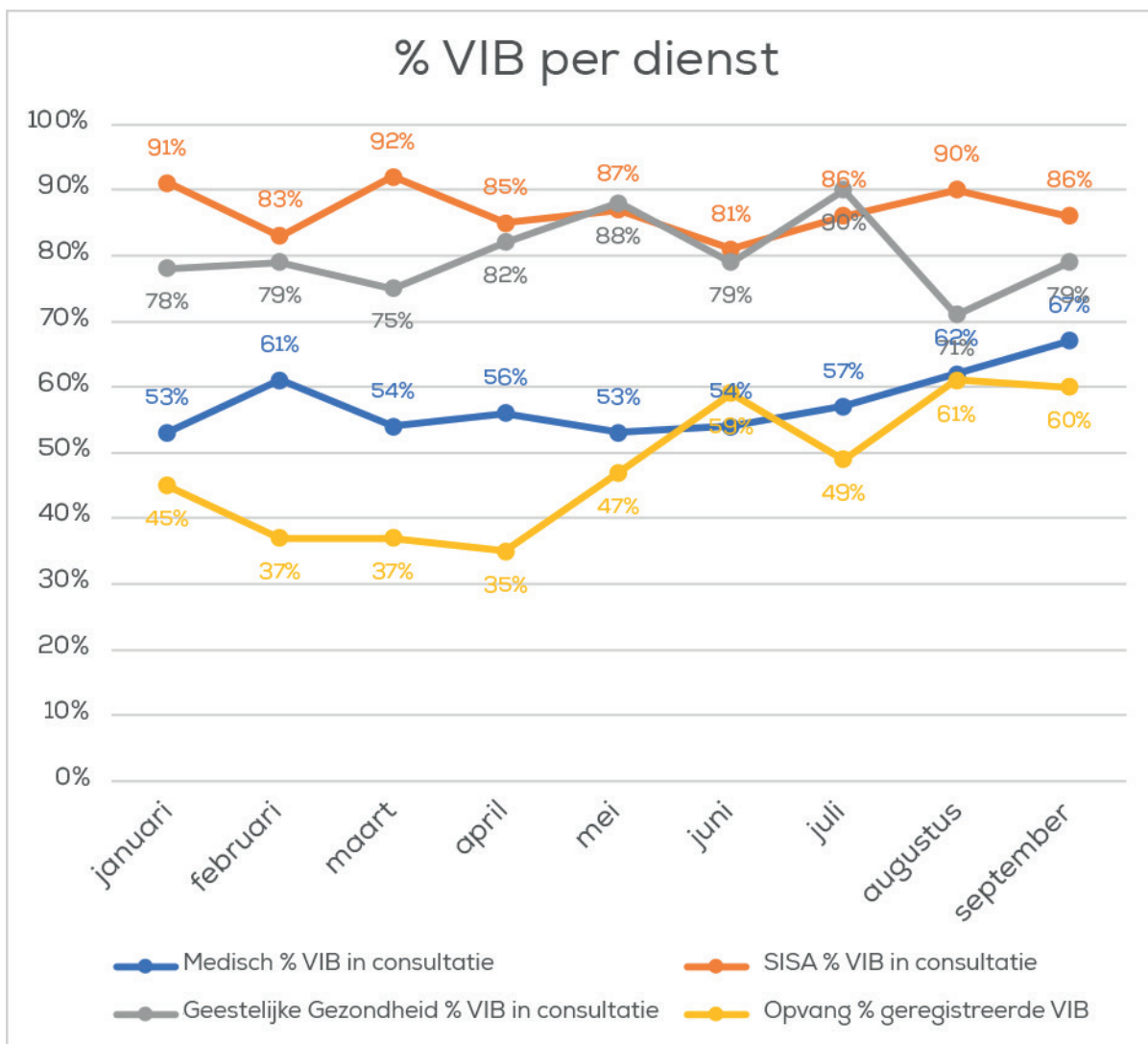
In tegenstelling tot vorige maanden, toen het aantal VIB's van maand tot maand toenam, zien we nu een stabilisatie van het aantal verzoeken om internationale bescherming bij de HUB, met een overschrijding van 50% per afdeling.

De diensten van de Humanitaire HUB verzamelen specifieke informatie over het gebruik dat VIB's ervan maken:

- de sociaal-juridische en administratieve informatiedienst (SISA – Bruxelles Refugees),
- de medische dienst van Dokters van de Wereld (MdM) en
- de dienst geestelijke gezondheidszorg van Artsen Zonder Grenzen (AZG).

Ze leggen de nadruk op verzoeken om huisvesting, wat de belangrijkste vraag blijft van VIB's.

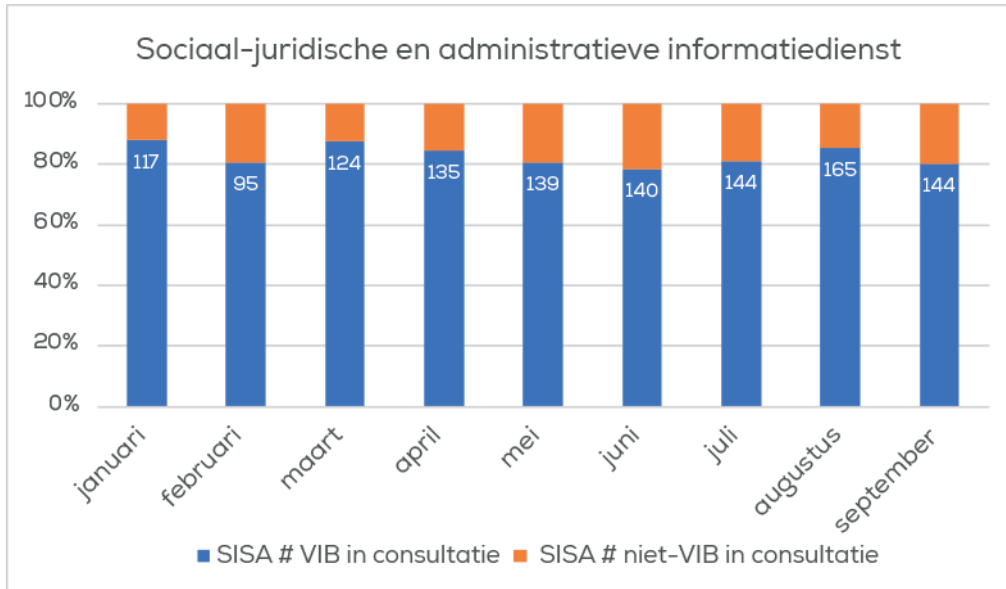
Hier zijn hun respectievelijke resultaten:

SISA – BELREFUGEEES (SOCIAAL-JURIDISCHE EN ADMINISTRATIEVE INFORMATIEDIENST)

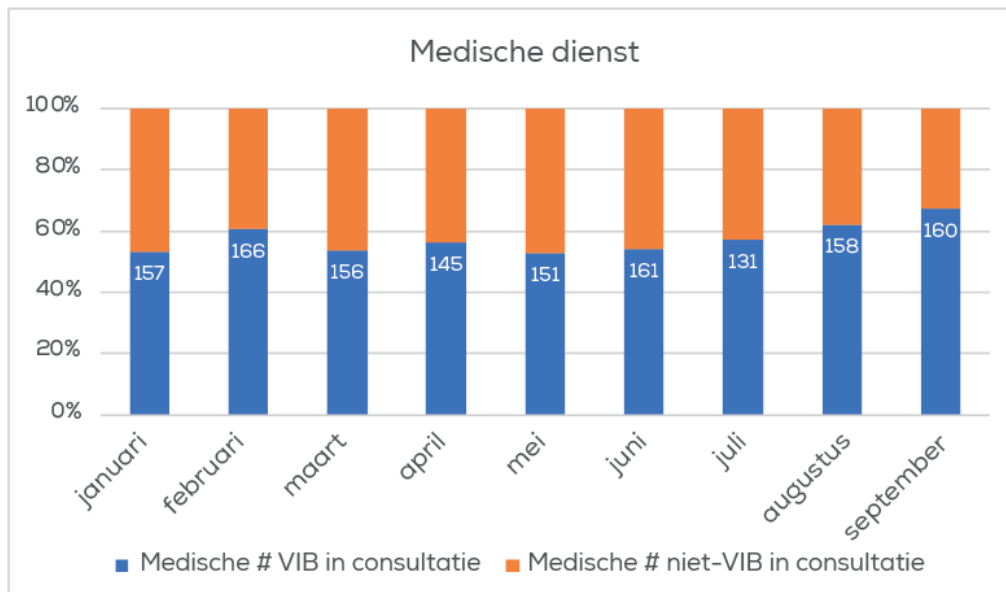
Vanwege de aard van zijn sociaal-juridische en administratieve ondersteunende diensten ontmoet de SISA-dienst regelmatig VIB's.

Afgezien van verzoeken die specifiek verband houden met internationale beschermingsprocedures (lopende of Dublin-aanvragen), hebben de meest voorkomende verzoeken voor SISA-consultaties betrekking op huisvesting.

MDM – MEDISCHE CONSULTATIES

Na de stijging eind 2022 stellen we vast dat het aantal VIB's dat maandelijks medische consulten ondergaat, 57% van het totale aantal consulten vertegenwoordigt. Deze stabilisatie toont aan dat de groep van VIB's een van de belangrijkste begunstigen is geworden van medische diensten, die bedoeld zijn als eerstelijnszorg voor mensen die geen toegang hebben tot zorg.

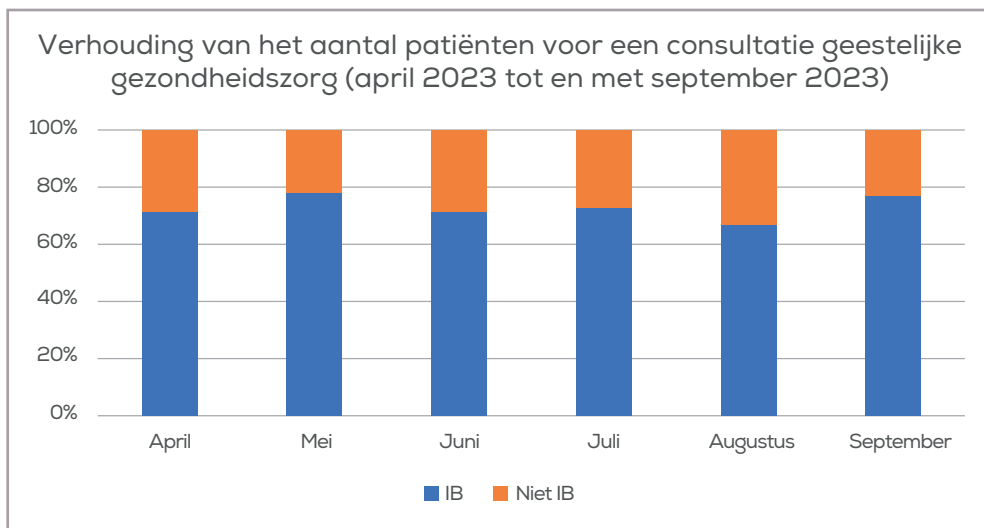

De capaciteit van de afdeling wordt dagelijks beperkt door maxima (gekoppeld aan de beschikbaarheid van vrijwillig personeel). In 2023 nam de druk op de medische diensten alleen maar toe, waardoor het personeel gedwongen werd patiënten te weigeren. Bovendien daalt het percentage medische consulten bij VIB's nooit onder de 50% van het totale aantal consulten, wat aanzienlijk bijdraagt aan de druk op deze dienst.

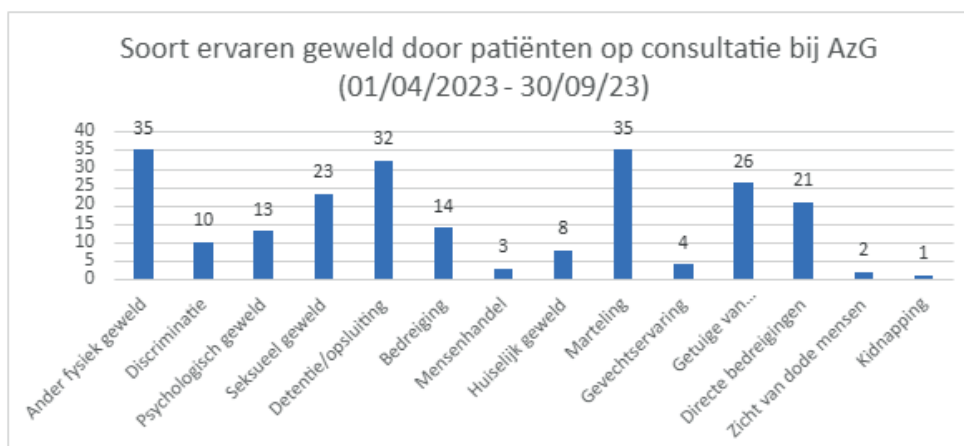
ARTSEN ZONDER GRENZEN – GEESTELIJKE GEZONDHEIDSCONSULTATIES

In lijn met de trend die werd waargenomen bij de medische dienst, stabiliseert het aandeel van patiënten die internationale bescherming zoeken en geestelijke gezondheidszorgconsulten ondergaan bij de Humanitaire HUB zich na de aanzienlijke stijging eind 2022. Toch spreken de cijfers voor zich: in de geestelijke gezondheidszorg zoeken 4 op de 5 patiënten internationale bescherming (d.w.z. ongeveer 80%).

Hoewel het percentage VIB's lager is dan in het vorige rapport, is het nog steeds erg hoog. In de overgrote meerderheid van de gevallen stellen we vast dat de VIB's die voor consultatie zijn ontvangen, niet alleen nog steeds hun medische screening of psychologische consultatie niet hebben gekregen, maar ook geen toegang hebben tot daadwerkelijke zorg.

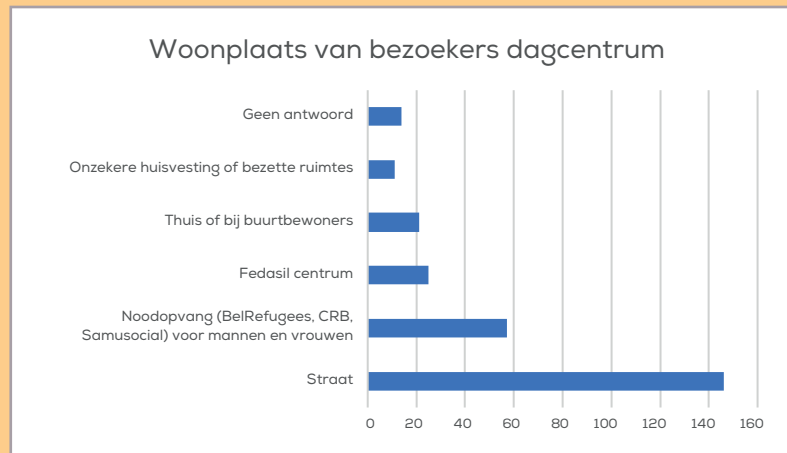
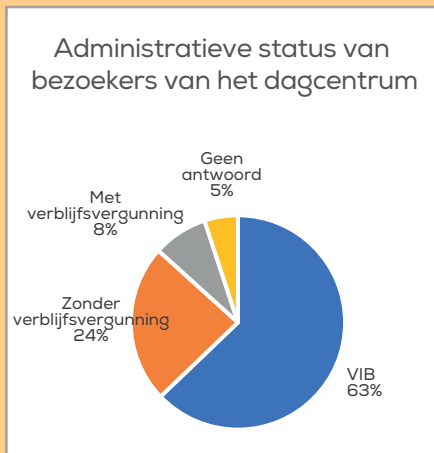
Daarnaast zijn de mensen die we ontmoeten vaak slachtoffer van geweld. Velen van hen zijn het slachtoffer van marteling, willekeurige opsluiting of seksueel geweld. Gezien de complexe psychiatrische pathologieën van deze mensen, hebben ze gespecialiseerde en langdurige zorg nodig. Het meeste geweld werd gepleegd in het land van herkomst (47%), maar ook tijdens de migratie (24%), in Europa (20%) en in België (9%).

FOCUS

HET DAGCENTRUM HUB

Uit een onderzoek op basis van gegevens die tussen 4 en 7 juli 2023 in het dagcentrum werden verzameld, bleek het volgende:

VIB'S EN TOEGANG TOT HUISVESTING

In 91% van de gevallen kregen de VIB's die op deze enquête reageerden geen Fedasil-opvangplaats (slechts 25 van de 274 VIB's verklaarden dat ze in een van de federale centra werden opgevangen).

Een op de twee VIB's zegt geen huisvesting te hebben en op straat te slapen (53,3%) of in onveilige of bewoonde huisvesting (4%).

Voor één op de 5 VIB's is de meest recente verblijfplaats één van de noodopvangdiensten voor korte of middellange termijn (BelRefugees, Croix-Rouge, Samusocial, enz.).

94% van alle VIB's woont in het Brussels Gewest, 2,1% in Wallonië en 1,8% in Vlaanderen.

Langdurig verblijf in België

Van de 274 geregistreerde VIB's maakten er 61 (22%) voor het eerst gebruik van de Humanitaire HUB.

De duur van hun verblijf in België varieert van minimum één dag (aankomst in België de dag voor de enquête) tot meerdere jaren (vaak met tussenpozen). Gemiddeld is een VIB 8 en een halve maand in België.

We stelden vast dat:

- › 15% van de respondenten die internationale bescherming zoeken, zijn nieuwkomers in België (minder dan een week op Belgisch grondgebied);
- › 1 op 4 VIB's kwam minder dan een maand geleden aan in België;
- › 1 op 2 VIB's verblijft voor een periode tussen 1 en 18 maanden op Belgisch grondgebied, de meesten van hen (38%) voor minder dan 6 maanden.

De tijdsduur tussen het verzoek om internationale bescherming en het onderzoek

De enquête analyseert de tijd die verstreekt tussen het moment waarop het verzoek om internationale bescherming werd ingediend en de enquête: het minimum dat werd opgegeven was 1 dag (de dag voor de enquête) en het maximum liep op tot meer dan 6 jaar (foutmarge op verklaringen of latere verzoeken om internationale bescherming).

Voor de 249 respondenten zonder Fedasil-centrum duurt het gemiddeld 123 dagen, of 4,1 maanden, vanaf het moment dat het verzoek om internationale bescherming wordt ingediend tot de dag van de enquête. Dit betekent dat een VIB gemiddeld 4 maanden moet wachten op een federale plaats, een plaats waarop VIB's recht hebben vanaf het moment dat ze hun aanvraag indienen.

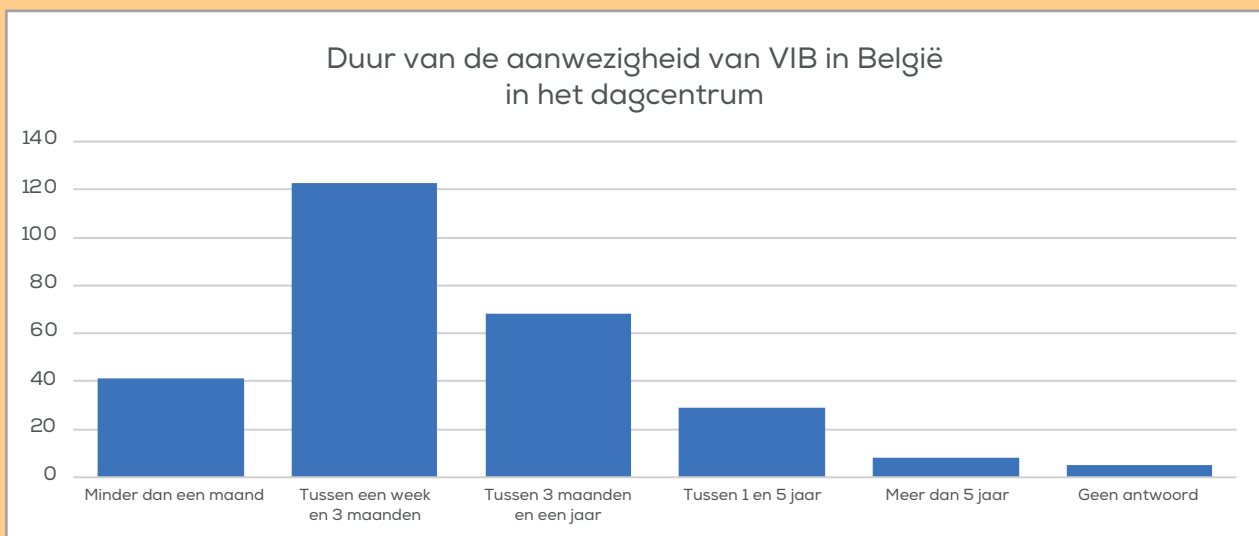
Tijdens deze periode worden deze VIB's op straat achtergelaten (53,3%), in collectieve noodopvang (20,4%), in kraakpanden (4%) of, voor een minderheid, vinden ze verwijderd huisvesting bij familieleden.

De **mediaan**, d.w.z. het centrale punt van de verdeling van de looptijden zonder de extremen (1 dag en 6 jaar), is 60 dagen, of 2 maanden.

Het **gemiddelde** aantal dagen tussen het indienen van een aanvraag om internationale bescherming voor de 25 respondenten met een Fedasil-centrum was 168 dagen, of 5,6 maanden (met een gemiddelde van 143 dagen, of 4,7 maanden).

Het **minimumaantal** dagen tussen het verzoek om internationale bescherming en het onderzoek voor mensen in opvang is 21 dagen, het **maximum** is 18 maanden.

Deze groep respondenten komt uit federale centra in Brussel (20) maar ook uit regio's buiten Brussel-Hoofdstad, die naar de Humanitaire HUB van centra in Wallonië en Vlaanderen reizen.

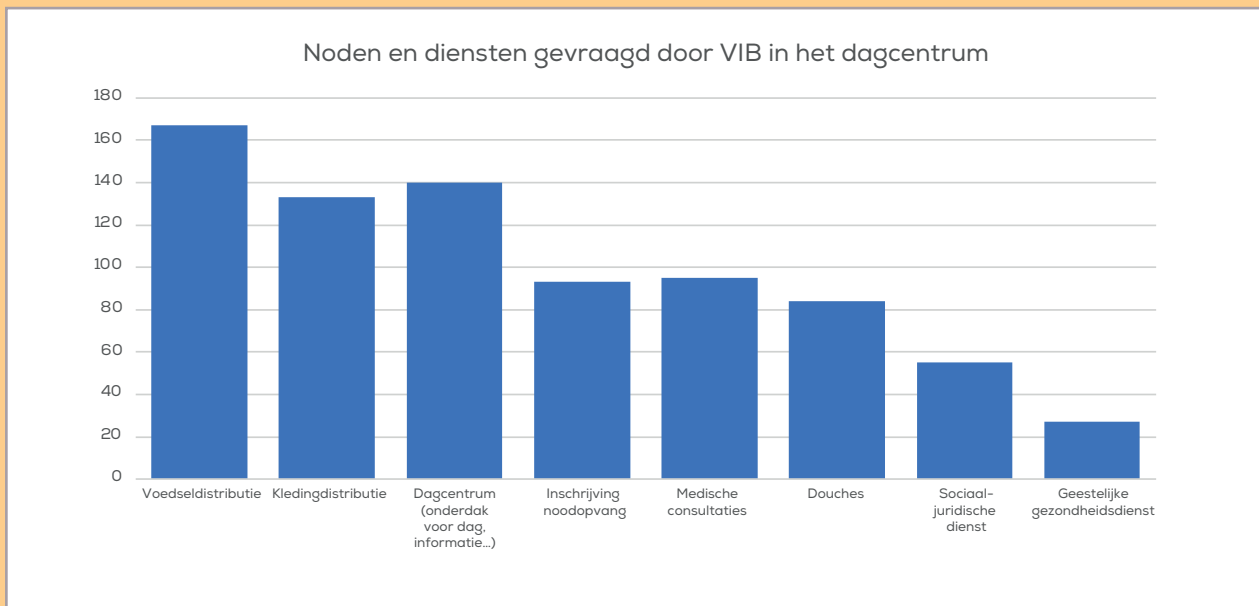
De behoeften waarin de HUB probeert te voorzien

Respondenten werd gevraagd de redenen op te sommen waarom ze meestal naar de Humanitaire HUB komen of, voor nieuwkomers, de behoeften die ze hebben.

Lijst van HUB-behoeften/diensten:

- › Aanvragen verblijfplaats / Registratie balie collectieve accommodatie BelRefugees
- › Kleding / Kledingverdeling
- › Eten / Voedseldistributie
- › Zich wassen / Douchen
- › Toegang tot gezondheidszorg / Medische dienst
- › Psychologische ondersteuning / geestelijke gezondheidszorg
- › Juridische en administratieve informatie (inclusief internationale bescherming) / Ondersteuning sociaal-juridische en administratieve informatie (SISA)
- › Onderdak, telefoon opladen, gezelligheid/ontmoeting, toegang tot sanitaire voorzieningen / Dagcentrum
- › Algemene informatie / sociale begeleiding aanvragen

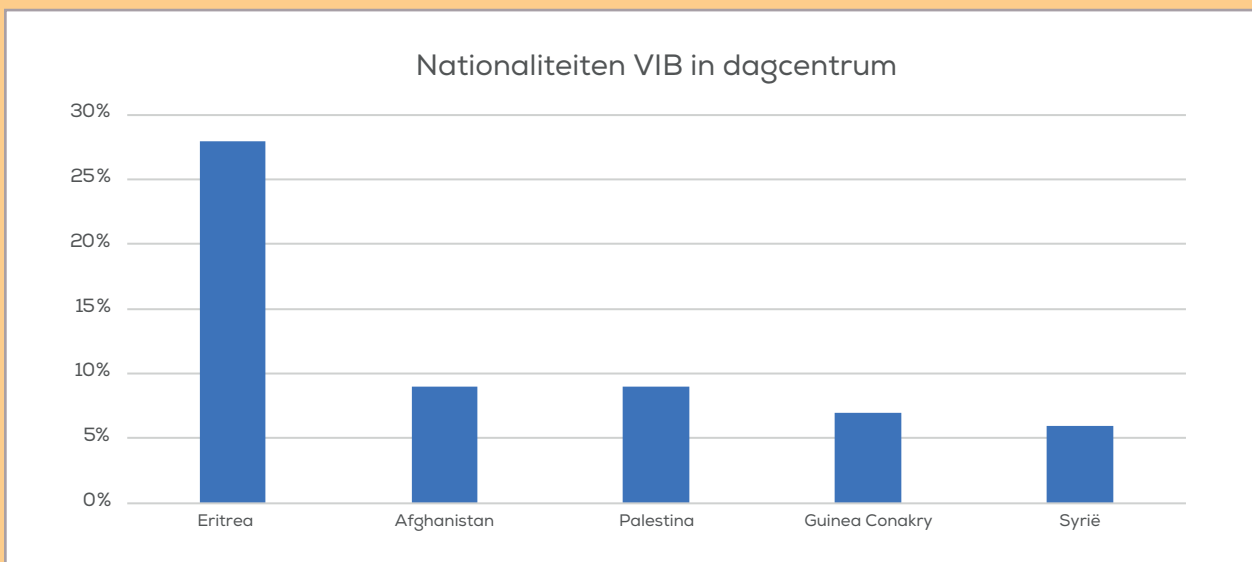
De 274 VIB's noemden basisbehoefte als belangrijkste reden voor hun bezoek aan de HUB. Meer specifiek waren de top drie redenen: voedseldistributie, kledingdistributie en de behoefte aan onderdak, het opladen van hun telefoon en toegang tot de sanitaire voorzieningen van het dagcentrum. De andere psycho-medico-sociale diensten richten zich op de meest dringende behoeften.

Nationaliteiten in het dagcentrum

De 274 VIB's in het dagcentrum komen uit verschillende landen.

In lijn met de bezoekcijfers van de andere diensten van de HUB, maken begunstigen van Eritrese afkomst alleen al 28,5% uit van de mensen die we ontmoeten, gevolgd door mensen uit Afghanistan en Palestina.

Bijzondere aandacht voor niet-begeleide minderjarigen (NBMV's)

OPVANG EN PROFIEL NBMV'S

Fedasil heeft het voorbije jaar haar opvangcapaciteit voor niet-begeleide minderjarigen (NBMV's) significant weten uit te breiden. Eind 2022 waren er 3 251 plaatsen beschikbaar. In mei 2023 bedroeg het aantal plaatsen 3 458. Vandaag (oktober 2023) zijn het er 3 528. De bezettingsgraad blijft erg hoog: rond de 80%. Alarmerend blijft de bezettingsgraad voor de opvang 'derde fase': die bedraagt 97%.

In de periode april-augustus 2023 zagen we enkele opvallende veranderingen inzake de profielen:

- Met betrekking tot de nationaliteit: Afghaanse jongeren maken nog steeds de grootste groep uit, maar we stellen een toename vast van Eritrese en Syrische jongeren, gevolgd door minderjarigen uit Marokko en Guinée.
- Met betrekking tot gender: in verhouding tot de maanden ervoor meldden er zich meer meisjes aan, vaak met een complex vluchtverhaal, inclusief meldingen van seksueel misbruik. Dit brengt uitdagingen mee voor Fedasil's NBMV cel: voor dit specifieke profiel blijken er niet genoeg plaatsen, en dan vooral in de opvang 'tweede fase'.
- Ook voor de zeer jonge NBMV's (voornamelijk tussen de 11 en 15 jaar) stellen er zich uitdagingen: hun aantal nam toe, terwijl het aantal aangepaste opvangplaatsen beperkt blijft. Om hierop antwoord te bieden werden er meerdere oproepen gedaan voor pleeggezinnen maar het tekort aan aangepaste opvangplaatsen voor dit profiel blijft prangend.
- Een toename van opvang van jongeren met een straatprofiel (dat wil zeggen: jongeren die niet in de eerste plaats aangeven internationale bescherming te willen aanvragen). Dit betreft vooral Maghrebijnse jongeren, doorgaans een profiel met een veelvoud aan problematieken, waaronder zware verslaving.

VOOGDIJ

In de maand september werden er 497 nieuwe jongeren gesignaleerd. Momenteel staan er 3 602 jongeren onder voogdij, met een netwerk van 660 (actieve) voogden, waarvan 386 Nederlandstalig en 274 Franstalig. 517 daarvan zijn vrijwillige voogden, 27 werknemer-voogden. In oktober 2023 wachten 1 226 jongeren nog steeds op een voogd. Daarbij bedraagt de wachttijd gemiddeld 3 maanden aan Franstalige kant en 8 maanden aan Nederlandstalige kant.

Aanbevelingen

Gezien de ernst van de situatie en de humanitaire noodsituatie vragen we de federale regering:

- 1) Stoppen met het door de vingers zien van schendingen van nationaal en internationaal recht;
- 2) Ophouden met het formaliseren van het weigeren van een opvang, wat te veel mensen aangaat wier waardigheid sterk wordt aangestast;
- 3) De federale fase van het nationale rampenplan activeren, zodat personeel van Defensie en Civiele Bescherming kan worden opgeroepen om tijdelijke noodonderkomens op te zetten;
- 4) Tijdelijk onderdak bieden in hotels aan verzoekers van internationale bescherming;
- 5) Zoals bepaald in de Opvangwet en de OCMW-wet, een plan activeren voor de verdeling van de financiële steun aan OCMW's en Lokale Opvanginitiatieven (LOI's) aan gemeenten;
- 6) De toegang tot een adres/domiciliëring vergemakkelijken voor langdurig verblijvende bewoners, om een oplossing te bieden voor het openen van rechten, maar ook om opvangplaatsen vrij te maken in noodcentra;
- 7) Naast het voorzien in een opvangruimte voor alle begunstigden, een geschikte opvangruimte garanderen voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen (nooit meer NBMV's uitsluiten van het opvangnetwerk met het argument van leeftijdswijfel of het ontbreken van een leeftijdstest);
- 8) Zorgen voor onvoorwaardelijke en directe toegang voor iedereen tot preventieve en curatieve medische diensten.

Om een winter zoals die van 2022 te voorkomen, zijn er dringend daadkrachtige oplossingen nodig. We zijn ervan overtuigd dat deze oplossingen voorhanden zijn.

De Opvangwet bevat namelijk een verplicht spreidingsplan. Hiermee kan de federale regering in tijden van opvangtekorten bijkomende opvangplaatsen openen. Deze spreiding zorgt voor een eerlijke verdeling van nieuwe opvangplaatsen over het Belgisch grondgebied. Met behulp van een verdeelsleutel krijgen lokale besturen een minimumaantal plaatsen toegewezen, die zij moeten openen. Dankzij deze verdeelsleutel weten lokale besturen in alle transparantie waar ze aan toe zijn, en kan de regering voorkomen dat er nog langer mensen op straat slapen. Hiermee verlicht ze meteen ook de druk op de 90 gemeentes in België die collectieve opvangcentra organiseren, en zo verantwoordelijk zijn voor 85% van het totaal aantal opvangplaatsen.

Waar wacht de regering nog op om dit spreidingsplan te activeren?

CONTACT:

Vluchtelingenwerk Vlaanderen – Thomas Willekens – Beleidsmedewerker
thomas.willekens@vluchtelingenwerk.be

CIRÉ – Sotieta Ngo – Algemene Directrice
sngo@cire.be

Médecins du Monde – Amélie Deprez – Regionale Coördinatrice Brussel
amelie.deprez@medecinsdumonde.be

Artsen Zonder Grenzen – Caroline Willemen – Landenverantwoordelijke Belgische missie
Artsen Zonder Grenzen – msfocb-belgium-hom@brussels.msf.org

BELRefugees – Fabienne de Leval – Operationele Directrice
fabienne.dl@belrefugees.be

Caritas International – Tom Devriendt – Advocacy Coördinator
t.devriendt@caritasint.be

HUB Humanitaire – Lorenzo Durante-Viola – Coördinator Humanitaire HUB
coordo.hub@medecinsdumonde.be